

Het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) : belastinggeld uitdelen zonder nadenken, met de zegen van de Vlaamse regering!

Een rapport van de Anti Dierproeven Coalitie (ADC) vzw

Inhoud

- Pagina 2 : voorwoord Danny Flies, voorzitter ADC
- Pagina 3 : korte analyse jaarrapport FWO 2011
- Pagina 4 - 7: test-case : cocaïne uittesten op aapjes gefinancierd met belastinggeld
- Pagina 8 : een positief verhaal van bij onze noorderburen

ADC

Anti
Dierproeven
Coalitie

Omdat dieren geen gebruiksvorwerpen zijn!

Voorwoord

De verschillende regeringen stellen dat besparingen hoognodig zijn en dat er terecht zuinig dient omgesprongen te worden met de beschikbare middelen. Onderwijs, bejaarden- en ziekenzorg, veiligheid, werkloosheidsuitkeringen en leefloon, sociale tewerkstellingsprojecten, enz... allemaal worden ze onder de loep genomen.

Echter, welke diensten er een pak minder doorgelicht worden, zijn subsidiëeringsorganen zoals het federale Belpo en het Vlaamse FWO. Hier luidt het motto: 'Alles kan, geef maar uit zoveel je wil!'

Het geld van de belastingbetaler wordt door deze fondsen royaal uitgedeeld zonder enige verantwoording af te leggen aan de burger.

Als het dan ook nog eens gaat over de royale subsidiëring van dierproeven, dan wordt dit belastinggeld aangewend voor zaken waar de overgrote meerderheid van de bevolking radicaal TEGEN is.

Uit een recente Ipsos-enquête blijkt dat 64% van de bevolking een wettelijk verbod op alle dierproeven wenst. 79% wil een wettelijk verbod op apenexperimenten en 81% wil dit voor honden en katten. (1)

Met de wetenschap dat een overgroot deel van de belastingbetalers tegen dierproeven zijn, leek het de Anti Dierproeven Coalitie (ADC) aangewezen de subsidiestroom even onder de loep te houden.

Een doorlichting van een jaarverslag van het FWO is tegelijk een ontvullende en bevreedende ervaring.

Ook pikken wij er een onderzoeksproject uit dat symptoom staat voor de ondoordachte manier waarop er met belastinggeld omgesprongen wordt, cocaïnetesten op aapjes!

Deze primatenexperimenten hebben geen enkel draagvlak in de maatschappij en dienen dan ook verboden te worden.

Eindigen doen we met een kijk bij onze noorderburen. Nederland heeft blijkbaar wel de wetenschappelijke moed om apenexperimenten te stoppen en te vervangen door moderne dierproefvrije methoden.

Ik vraag u in naam van vele burgers deze geldverspillende machine een halt toe te roepen. Anno 2013 heeft moderne wetenschap geen behoefte meer aan dieronvriendelijke experimenten. De burger wil terecht dat dit stopt, de Vlaamse regering kan dit, ik vraag u met aandrang dit te doen!

Danny Flies
Voorzitter
Anti Dierproeven Coalitie vzw

(1) <http://www.stopdierproeven.org/adc/enquete>

Jaarverslag FWO 2011: Enkele bedragen en feiten

Het begint al goed. Het verslag van 2012 is (nog steeds) niet online beschikbaar.

Alle bedragen zijn in euro, en terug te vinden op : <http://www.fwo.be/CMSDownload.aspx?ID=f36068e0-faa9-429a-82b9-44f3c230c6d1&L=nl>

De tabellen waarnaar verwezen wordt, vind u eveneens op deze site.

De toelage van de Vlaamse Overheid bestaat uit de basistoelage, de toelage voor het Odysseusprogramma, de toelage Big Science en de toelage internationale samenwerking.

In 2011 bedroeg het totaal van deze toelagen bijna 145 miljoen euro, een stijging met 7,9 miljoen (+6%) euro ten opzichte van het voorgaande jaar (2010).

Deze evolutie is te verklaren door het groeitraject van het budget O&O 2011-2014 van de Vlaamse Regering. Hierdoor steeg de basistoelage met 10,9 miljoen euro (+9%) tot 130,9 miljoen euro. De toelage voor het Brain Gain programma, Odysseus, werd in 2011 onder invloed van besparingsmaatregelen, eenmalig, verminderd met 2,9 miljoen euro tot 9,7 miljoen euro (-23%).

88% van het totaal van alle toelagen is afkomstig van de Vlaamse overheid, met andere woorden geld van de Vlaamse bevolking.

Wie krijgt wat

Tabel 22: Onderzoeksprojecten instructie 2011 per instelling (bedragen in euro).

VUB
1.657.405

KU Leuven (KU Leuven ontvangt zowat evenveel geld als alle anderen samen)
9.459.265

Ugent
5.249.306

UAntwerpen
2.625.601

UHasselt
402.374

Andere
100.550

Totaal
19.494.501

Naast de onderzoeksprojecten worden er miljoenen uitgegeven om buitenlandse wetenschappers naar België te halen (tabel 38), om onderzoekers buitenlandse reisjes te laten maken waarbij de USA favoriete bestemming nummer 1 blijkt te zijn (tabel 34) en om congressen te organiseren (all-in vergoedingen).

Tabel 34: Globaal overzicht toegekende reiskredieten 2011 Type reiskrediet	Toegekend (aantal)
congressen, workshops en korte verblijven	748
lange verblijven	195
Totaal	943

In de periode 2005-2011 werden reiskredieten voor korte en lange studieverblijven of workshops toegekend met maar liefst 50 verschillende landen van bestemming. 30% van alle toegekende reiskredieten heeft de Verenigde Staten als bestemming.

Deze cijfers betreffen slechts het Vlaamse landsgeedeelte.

Voor Wallonië worden de wetenschappelijke overheidssubsidies beheerd door het FNRS (Fonds de la Recherche Scientifique)

Cocaïne op aapjes uittesten : een onderzoek gesubsidieerd door de Vlaamse overheid.

Mocht je aan 100 mensen op straat vragen wat men vindt van experimenten waarbij de KU Leuven cocaïne op aapjes uittest, dan is de kans zeer reëel dat 99 van die burgers hierover hun ongenoegen zouden uitspreken. De dierenrechtenorganisatie ADC liet Ipsos recent een enquête uitvoeren waaruit blijkt dat 64% van de bevolking een wettelijk verbod op alle dierproeven wenst en 79% een wettelijk verbod op alle apenexperimenten.

Gezien de aversie van het grote publiek voor dit soort experimenten verbaast het dan ook zeer dat de KU Leuven dit soort onderzoeken uitvoert. Op dit moment bijvoorbeeld houden Wim Vanduffel en Koen Nelissen zich bezig met een grotendeels door de Vlaamse overheid (met belastinggeld) gesubsidieerd onderzoek naar cocaïneverslaving bij rhesusaapjes.

Is het een gerenommeerde universiteit zoals de KU Leuven en een Vlaamse overheid niet onwaardig dit soort onderzoeken te tolereren en te stimuleren?

Het KU Leuven cocaïne-onderzoek op apen wordt gefinancierd met subsidies van Het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO). De Vlaamse overheid betaalt dit met het geld van de belastingbetaler.

Ook de andere apenexperimenten van dezelfde onderzoeksgroep Neurofysiologie worden jaar na jaar gesponsord met royale toekenningen van overheids-geld.

Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen

Onderzoeksprojecten (279)
TOEKENNINGEN
18/11/2010

Vanduffel, Wim	G083111N	01/01/2011 - 31/12/2014	K.U.Leuven	400.000,00 EUR
De functionele rol van inter-areale corticale communicatie in de normale en tijdelijk verstoorde hersenen van menselijke en niet-menselijke primaten: een vergelijkende en gekombineerde electrofysiologische en hemodynamische studie.				

Onderzoeksprojecten (313)
TOEKENNINGEN
16/11/2011
Vanduffel, Wim

G043912N
01/01/2012 - 31/12/2015
K.U.Leuven
240.000,00 EUR
De functionele rol van gezicht-selectieve corticale gebieden in primaten.

G071912N
01/01/2012 - 31/12/2015
K.U.Leuven
341.500,00 EUR
Nelissen, Koen
De vorming en retentie van cocaine-geïnduceerde stimulus-beloning associaties in de hersenen van de rhesus aap.

G058212N
01/01/2012 - 31/12/2015
K.U.Leuven
240.000,00 EUR
Elektrofysiologische studie van de effecten van stimulusrepetitie in de visuele cortex van primaten en knaagdieren
Vogels, Rufin en Op de Beeck Hans

Onderzoeksprojecten (315) TOEKENNINGEN 14/11/2012				
Vanduffel, Wim	G088813N	01/01/2013 - 31/12/2016	K.U.Leuven	500.000,00
Mantini, Dante Vandenbulcke, Mathieu				
Selectieve dopaminerge signalen in de visuele cortex van de aap, mens en Parkinson patienten.				
Vanduffel, Wim	G0A5613N	01/01/2013 - 31/12/2016	KU Leuven	400.000,00 EUR
Mantini, Dante				
Functionele vergelijking van menselijke en niet menselijke primaten-hersenen.				

Deze bedragen en tabellen vindt u terug op de niet erg gebruiksvriendelijke website www.geschiedenisfwo.be

De bedragen die uitgereikt worden zijn surrealistisch hoog! Dit terwijl bijna 80 % van de bevolking (belastingbetalers) zich duidelijk uitgesproken heeft tegen apenexperimenten.

Omschrijving van het experiment door co-promotor Koen Nelissen, verschenen in 'Tijdschrift voor psychiatrie' (54, 2012)

'Makaken werden getraind om naar rode en groene visuele stimuli te kijken. Tijdens het conditioneringsproces werd de presentatie van de rode stimulus gevolgd door een cocaïne-toediening per infuus (geconditioneerde stimulus, cs+), waardoor de dieren de rode stimulus gingen associëren met de cocaïnebeloning. De groene controlestimulus (CoS) werd nooit geassocieerd met een cocaïnebeloning. Voor, tijdens en na het conditioneringsproces werd met functionele magnetische-resonantiebeeldvorming (fmri) de hersenactiviteit gemeten tijdens het passief kijken naar de rode (cs+) en groene (CoS) stimuli. Tijdens deze fmri-sessies werd geen cocaïne toegediend.'

(568 tijdschrift voor psychiatrie 54 (2012) 6 literatuur Nelissen K, Jarraya B, Arsenault JT, Rosen BR, Lawrence LL, Mandeville JB, Marota JJ, Vanduffel W. Neural correlates of formation and retention of cocaine-induced stimulus-reward associations. Biol Psychiatry 2012 (E-pub). Auteur koen nelissen)

ADC weerlegt dit cocaïne-onderzoek volledig!

Klinkt wat Koen Nelissen schrijft niet mooi en wetenschappelijk onderbouwd? Misschien 30 jaar geleden. Anno 2013 hebben moderne wetenschappers verslaving al uitgebreider en beter bij vrijwillige proefpersonen bestudeerd.

Uit de veelvuldige wetenschappelijke studies over verslaving bij de mens is sinds lang geweten dat verslaving ontstaat uit een complex samenspel van factoren. De aandoening werd reeds bestudeerd vanuit verschillende denkmodellen op moreel, farmacologisch, symptomatisch, psychologisch en sociologisch vlak. De hedendaagse trend is om bij een verslavingsprobleem te werken aan problemen in deze verschillende domeinen.

Men kan een aap of enig welk dier verslaafd maken aan een drug op lichamenlijk vlak, maar het is onmogelijk om bij dit dier kunstmatig de andere factoren op te wekken. Van de hersenonderzoeken die door de KU Leuven op apen worden uitgevoerd, bestaan er reeds verscheidene gelijkaardige versies waarbij de hersenstudies gebeuren bij menselijke vrijwilligers (ex-verslaafden). Deze hebben als bijkomend voordeel dat naast de hersenmetingen ook verbale informatie wordt gewonnen over de psychische en emotionele beleving van de proefpersoon.

Recent hersenonderzoek bij menselijke proefpersonen heeft uitgewezen dat het herhaaldelijk gebruik van verslavende genotsmiddelen veranderingen in de hersenen teweeg brengt. De hersendelen die daarbij het meest getroffen worden zijn het beloningscentrum, het geheugen en de neo-cortex. Herinneringen aan gebruik van genotsmiddelen zijn zo hardnekkig ingeprent in het geheugen, dat ze op dezelfde lijn komen te staan als de primaire natuurlijke overlevingsbehoeften zoals eten, drinken, seksualiteit...De behoefte aan drugs wordt als het ware een primitief instinct.

De visuele cortex kan uiteraard een rolletje spelen in dit hersennetwerk van emotie en herinnering: bij het zien van beelden die geassocieerd zijn met druggebruik, kan bij een verslaafde de herinnering en de hunkering naar zijn genotsmiddel aangewakkerd worden. Hunkeren naar drugs kan evengoed opgewekt worden door het terug horen van een liedje (auditieve cortex) of om het even welke zintuiglijke prikkel waar met middel-geassocieerde herinneringen aan vast zitten. Net zoals etensgeuren honger kunnen opwekken,

of het zien van een 'sexy persoon' seksuele opwinding kan veroorzaken.

In dit opzicht lijkt het apenonderzoek van de KU Leuven niet veel meer dan een variatie op het primitieve hondenexperiment van Pavlov (waarbij de honden beginnen kwijlen bij het horen van een belsignaal, als teken dat ze eten krijgen). Met als enige bijkomende nieuwigheid, dat de onderzoekers nu de gelegenheid hebben om hun gloednieuwe technologische meettoestellen weer eens uit de kast te halen en uit te testen.

'De activiteit in de visuele cortex blijft langer verhoogd bij het zien van drugs-gerelateerde stimuli,' schrijven de onderzoekers in hun artikel.

Maar in hoeverre is dit relevant in het complex geheel van een verslavingsproces?

Het idee dat de visuele cortex een specifieke of cruciale rol zou kunnen spelen in de behandeling van verslaving lijkt weinig aannemelijk. Tenzij je van plan bent de verslaafde blind te maken. En dan nog. Naast visuele prikkels zijn er immers oneindig veel andere soorten prikkels die herval kunnen uitlokken, los van de innerlijke herinneringen aan de roes en de onderliggende psycho-sociale oorzaken.

Moderne verslavingsbehandelingen richten zich enerzijds op medicinale ondersteuning van de ontregelde hersenfuncties, met name het dopamine (belonings) systeem.

Anderzijds wordt er nog veel meer belang gehecht aan het werken rond de psycho-sociale problematiek van de verslaafde. Belangrijk hierbij is dat hij/zij alternatieve prikkels/activiteiten leert kennen die zijn/haar beloningssysteem op een gezonde manier kunnen bevredigen.

Modern hersenonderzoek bij menselijke proefpersonen (ex-verslaafden) richt zich dan ook op de interactie tussen de verschillende hersendelen die een rol spelen in een verslavingsproces. In tegenstelling tot het apenonderzoek waar men zich blind staart op de kleine factor van een visuele 'cue' die herval zou kunnen uitlokken. De kans dat bijkomende fundamentele kennis over de functie van de visuele cortex van een aap bijdraagt tot de ontwikkeling van medicijnen of effectieve behandelmethodes voor verslaving lijkt zeer gering.

Maar zoals op de website van de KU Leuven te lezen staat, zijn de fundamentele onderzoekers dan ook niet

echt geïnteresseerd in het al dan niet concrete nut van hun studies:

'In de Afdeling Neurofysiologie gebeurt vooral fundamenteel onderzoek. De bedoeling is om de werking van de hersenen te begrijpen, wat op langere termijn kan leiden tot klinische toepassingen, maar dat is de job van iemand anders.'

Zoals steeds bij fundamenteel dierproefonderzoek wordt ook in deze KU Leuven cocaïne-studie besloten met de gekende argumenten: 'Misschien, het zou kunnen, eventueel, vermoedelijk, is er ooit...in de toekomst...iets mee aan te vangen... voor de mens'.

Ware het dan niet beter het onderzoeksgeld te besteden aan verdere uitbouw van psycho-sociale begeleiding van verslaafden, een methode waarvan gebleken is dat ze effectief werkt?

Het leven van een dierproefnemer speelt zich anno 2013 niet meer af in een ivoren toren. Universiteiten hebben net zoals bedrijven een morele plicht om verantwoording aan de maatschappij af te leggen en echt belangrijk onderzoek te verrichten. Dat sommige wetenschappers aan universiteiten in de fout gaan, is gezien de sterke drang naar profilering misschien begrijpbaar. Maar een (Vlaamse) overheid mag deze excessen niet ondersteunen! En al zeker niet met geld van de belastingbetaler!

Bronnen:

-<http://www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl/assets/articles/TvP12-06-p567-568.pdf> artikel cocaïne aapje

- [http://www.researchportal.be/project/de-vorming-en-retentie-van-cocaine-ge-nduceerde-stimulus-beloning-associaties-in-de-hersenen-van-de-rhesus-aap--\(KUL_3M110512\)/](http://www.researchportal.be/project/de-vorming-en-retentie-van-cocaine-ge-nduceerde-stimulus-beloning-associaties-in-de-hersenen-van-de-rhesus-aap--(KUL_3M110512)/)

-<http://www.jellinek.nl/vraag-antwoord/alcohol-drugs/drugs/drugs-verslaving/waarom-is-verslaving-een-her-senziekte/> website, Jellinek, gespecialiseerde verslavingszorg, Nederland

-<http://www.kennislink.nl/publicaties/een-vergiftigd-geschenk-van-het-geheugen>

-<http://www.wetenschap24.nl/nieuws/artikelen/2012/februari/Afwijkend-brein-voedt-verslaving.html>

-“Verslaving als hersenziekte”: Dr. H. Peuskens, hoofdpsychiater ontwenningafdeling, St. Jozef-kliniek, campus Kortenberg Beleidsarts Psychiatrische Kliniek Broeders Alexianen, verslavingskliniek.

-<http://www.fwo.be/Publicaties.aspx> FWO website

- <http://www.fwo.be/CMSDownload.aspx?ID=5943a0c7-85cb-428f-a876->

3e01ffc0413a&L=nl

FWO toekenningen onderzoeksprojecten

-<http://www.kuleuven.be/proefdieren/onderzoek-1/onderzoek-naar-de-werking-van-de-hersenen>

Tendensen in Nederland: Instellingen stoppen met primatenexperimenten

De Anti Dierproeven Coalitie (ADC) is zeer blij met de beslissing van twee toonaangevende Nederlandse universiteiten (Universiteit Utrecht en Radboud Universiteit) om niet langer primaten te gebruiken in hersenonderzoeken.

De primaten werden gebruikt in gelijksoortige experimenten zoals die vandaag de dag nog gedaan worden in het Gasthuisberglaboratorium van de KU Leuven. Ook TNO en de Vrije Universiteit Amsterdam stoppen met het gebruik van apen in experimenten. In Nederland is een duidelijke tendens aanwezig waarbij instellingen zelf aangeven te stoppen met primatenonderzoek.

Universiteit Utrecht

Het bestuur van de Universiteit Utrecht heeft besloten om vanaf 1 januari 2011 geen invasieve experimenten op primaten meer uit te voeren.

Onderzoekers verbonden aan de Universiteit Utrecht voerden hersenexperimenten uit op primaten. De laatste 5 primaten werden afgestaan aan het opvangcentrum Stichting Aap.

Radboud Universiteit

Op 14 februari 2013 gaf deze universiteit in een gesprek met ADC aan de twee lopende apenstudies te eerbiedigen maar geen goedkeuring meer te geven voor nieuwe studies op primaten.

Hiermee loopt het gebruik van primaten op zijn einde in Nijmegen. De Radboud is in overleg met Stichting Aap en de Dierenbescherming om een aantal primaten af te staan aan het opvangcentrum.

Deze universiteit gebruikt sinds de jaren '80 van de vorige eeuw primaten. De primaten worden voornamelijk gebruikt in hersenexperimenten.

Aan de Radboud Universiteit is er net zoals de KU Leuven ook sprake van primaten met implantaten in het hoofd. Ook deze apen worden getraind met het beloningssysteem van druppels vloeistof. De dieren beginnen uitgedroogd aan het experiment en krijgen druppels water of sap ter beloning wanneer zij een juiste handeling hebben verricht. De onderzoeken zijn fundamenteel van aard en hebben veel overeenkomsten met de studies aan de KU Leuven.

Tendens

In Nederland is er een tendens dat er steeds minder apen gebruikt worden in experimenten. Het invloedrijke TNO stopte in 2011 met het gebruik van primaten

in experimenten. Met name voor defensie werden nog primaten ingezet in experimenten (1). De Vrije Universiteit Amsterdam rondt de laatste experimenten af en zal niet langer primaten gebruiken in experimenten (2).

Momenteel zijn er nog twee instellingen in Nederland, het Erasmus MC en het BPRC, die gebruik blijven maken van primaten. Beide instellingen richten zich met name op het gebruik van primaten in virologische experimenten.

In Nederland heeft de Universiteit van Utrecht 5 primaten afgestaan aan Stichting Aap (3). MSD in OSS heeft haar onderzoeksfaciliteiten in Nederland gesloten. De 73 primaten werden ook uitgeplaatst bij Stichting Aap (4). Momenteel is de Radboud Universiteit in overleg om de laatste primaten af te staan.

Discussie

In Nederland is er sprake van een meer open cultuur waarbij belangenorganisaties het gesprek aangaan met de instellingen. Dit heeft geleid tot stappen vanuit de instellingen zelf om primatengebruik terug te dringen, primaten uit te plaatsen en zelfs te stoppen. In België is er geen sprake van deze open cultuur.

Voor ADC blijft daarom niets anders over dan het Ministerie van Volksgezondheid te vragen om het verbod op mensapen aan te passen en uit te breiden naar alle primaten. De Nederlandse instellingen tonen aan dat het gebruik van primaten niet langer vanzelfsprekend is. De Nederlandse instellingen die nog wel gebruik maken van primaten doen voornamelijk virologisch onderzoek. Er zijn geen raakvlakken meer tussen het primatenonderzoek in Nederland en België. De afwijzing van de KU Leuven om het voorbeeld te volgen van de Radboud Universiteit en de Universiteit van Utrecht, ondanks de grote overeenkomsten in het onderzoek, is een trieste zaak. Deze primatenexperimenten hebben geen enkel draagvlak in de maatschappij en dienen dan ook verboden te worden.

(1) <http://www.nu.nl/binnenland/2640903/tno-staakt-proeven-met-apen.html>

(2) <http://www.laboratorium-magazine.nl/nieuws/590-laboratoriumaap-uit-de-gratie.html>

(3) <http://www.dub.uu.nl/artikel/uithofapen-mogen-naar-stichting-aap.html>

(4) <http://nos.nl/artikel/324256-proefapen-msd-met-vervroegd-pensioen.html>